

Všechny pečeti jsou popsány jednotným způsobem. Autorka nejprve rozebírá počet dochovaných otisků a pokračuje časovým rozsahem jejich užívání a standardním popisem každé pečeti (rozměry, typ a barva použitého vosku a tvar). Následuje detailní rozbor pečetiho obrazu a legendy (použitý typ písma, jazyk legendy, její umístění a transliterace), způsob připevnění pečeti a popis uzavírá funkce, v jaké byla ta která pečeť použita (nejčastěji se jedná o funkci ověřovací).

Pro větší přehlednost a také lepší orientaci v textu by bylo vhodnější, kdyby autorka text rozdělila podle jednotlivých větví rodu. Určitou pomůckou v tomto ohledu sice představují tabulky v *Genealogické příloze* na konci publikace, nicméně rozdělení přímo v textu považuji za vhodnější. V genealogické části textu se bohužel vyskytuje řada chybných údajů a nepřesností, což je s ohledem na to, jak dlouho se autorka problematice pánů z Kunštátu věnuje, přinejmenším zarážející. Čtenář neznalý alespoň základní genealogie rodu pánů z Kunštátu je tak vystaven naprosto zbytečné „zatežkávací zkoušce“. V některých případech by přitom pouze stačilo sladit text s rodokmeny v genealogické příloze.

Poznátky obsažené v hlavní katalogové části autorka sumarizuje v kapitole *Shrnutí vývoje kunštátských pečeti*. Dochází mj. k závěru, že na používaný typ osobní pečeti většiny Kunštátů neměly nijak zásadní vliv zastávané zemské úřady. Většina členů rodu po zisku úřadu dál používala svůj starý typ osobní pečeti a jen výjimečně docházelo ke zhotovení pečeti nové. Zajímavým zjištěním je také půjčování typářů osobních pečeti mezi jednotlivými členy rodu, a to jak v rámci jedné rodové větve, tak mezi větvemi navzájem. Barevné spektrum pečetiho vosku se posouvá od nejstarší přírodní barvy přes černou (1. polovina 15. století) až k barvě červené (15.–16. století); v menší míře byl používán vosk zelený. Většina pečeti obsahuje tzv. úplný erb. Na pečetích nejstarších příslušníků rodu (13. století) se téměř výhradně vyskytuje pouze smíšená gotická majuskula, po polovině 14. století ji střídá smíšená gotická minuskula. K podobným závěrům v obecné rovině dochází autorka i ve shrnující kapitole *Stručný nástin vývoje šlechtických pečeti na Moravě a v okolních zemích*.

Rozporuplné pocity také vyvolává nedotažená grafická úprava publikace, např. rozdílné

odsazení začátků jednotlivých odstavců či nejednotné mezery v textu (zarovnání textu do bloku bez následného dělení slov). Publikace tak navenek působí poněkud amatérským dojmem, což je určitě škoda. Přes všechny uvedené nedostatky však má práce Jindry Pavelkové svoji cenu, neboť coby první komplexní zpracování kunštátských pečeti přispívá k vyplnění mezery, která zde během oživení zájmu o tento rod v posledních několika letech vznikla.

PETER FUTÁK

Staročeská Bible drážďanská a olomoucká s částmi Proroků rožmberských a Bible litoměřicko-třeboňské. Kritické vydání nejstaršího českého překladu bible ze 14. století. V/1 (Izaiáš – Daniel). V/2 (Ozeáš – 2. Makabejská), edd. Jaroslava PEČÍRKOVÁ – Hana SOBALÍKOVÁ – Markéta PYTLÍKOVÁ – Milada HOMOLKOVÁ – Vladimír KYAS – Věra KYASOVÁ, Academia, Praha 2009

541 + 252 s., ISBN 978-80-200-1822-9

Velkým edičním a slovníkovým dílům, jejichž vydávání může trvat několik desetiletí a práce na nich vyžaduje hluboké zasvěcení a víceoborové znalosti, vždy hrozí, že se prvotní editor vydání všech svazků nedožije. V případě, že se nenajde vhodný nástupce (v dnešní době spíše nástupci), práce často zůstane nedokončena, jak dokládá např. Gebauerův Staročeský slovník, a proto je třeba ocenit vydání posledního pátého dílu kritické edice *Staročeská Bible drážďanská a olomoucká*. Kolektiv editorek pod vedením Jaroslavy Pečírkové, která se podílela na recenzování předchozích svazků edice, stál po úmrtí Vladimíra Kyase (1917–1990) před nelehkým úkolem pokračovat v jeho rozpracovaném díle.

V. Kyas se edicí prvotního překladu bible zabýval od konce šedesátých let minulého století. V roce 1969 publikoval v *Listech filologických Návrh na vydání staročeské bible* a o dva roky později v *Rozpravách ČSAV* podrobný výklad ke stavu dosavadního bádání o staročeských biblích (*První český překlad bible*). V osmdesátých letech vydalo nakladatelství Academia první tři díly edice (I. Evangelia, 1981; II. Epištoly, Skutky apoštolské, Apokalypsa, 1985; III. Genesis

– Esdráš, 1988), na kterých autor pracoval téměř sám. Čtvrtý díl (IV. Tobias – Sirachovec) Kyas ještě stihl připravit k tisku, dokončovacích prací se pak již ujala Jaroslava Pečírková. Kvůli finančním problémům nakladatelství Academia po roce 1989 však byla kniha vydána v nakladatelství Ferdinand Schöningh v Paderbornu (1996). Úkol připravit poslední část edice, knihy prorocké a knihy Makabejské, zůstal na Jaroslavě Pečírkové. Kyasova rodina jí poskytla veškeré materiály, především strojopisné opisy základních textů, do kterých si Kyas připsával poznámky.

Cílem celé edice bylo kritické vydání úplného prvotního překladu bible do staročeského jazyka. Kyas roztřídil vernakulární bible do čtyř redakcí. K edici na prvotním překladu byly vybrány bible, které jsou datovány jako nejstarší, a to Bible drážďanská a Bible olomoucká. Bible drážďanská je vrocena do druhé poloviny 14. století, během první světové války však shořela v Lovani, kam byla odeslána na pořízení fotokopii. Zachovaly se z ní pouze fotokopie některých lícních stran a opis některých částí od Josefa Vraštila (i tento opis je dnes ztracen, ale dochoval se v opisech Josefa Vašici). Bible olomoucká je datována rokem 1417 a vybrána do edice byla jakožto zástupce mladší verze I. redakce, protože se v ní zachoval úplný text bible. Editorky, které se ujal rozpracované práce, navíc provedly srovnání tohoto textu s ostatními památkami, obsahujícími alespoň částečně text I. redakce staročeského překladu bible (Proroci rožmberští, Bible boskovická, Bible litoměřicko-třeboňská, Bible wolfenbüttelská). Na základě tohoto srovnání se rozhodly k podstatnému doplnění textu Bible drážďanské v místech, která se nedochovala, právě textem Proroků rožmberských, jež obsahuje archaičtější verzi jazyka než bible z 15. století.

Zpracování edice v podstatě pokračuje v původním Kyasově plánu. Popis kodexů a jejich osudů, vytržených stran apod. je zohledněn v prvním díle edice a další díly již tento výklad nezahrnují. Z důvodu velkého rozsahu byl pátý díl rozdělen do dvou svazků. Na pravé straně je vždy transliterovaná podoba Bible drážďanské (případně Proroků rožmberských) s původní interpunkcí, na straně levé transkribovaný text Bible olomoucké (na dvou místech doplněn textem Bible litoměřicko-třeboňské). Samozřejmostí je pečlivý textově-kritický komentář v poznámkovém aparátu. V úvodní

ediční poznámce nechýbí velmi podrobný popis dochovaných textů, rozbor opisovačských chyb, jazyka včetně překladatelských variant, písařů každého zahrnutého rukopisu a jejich specifík, rozbor povahy a vzájemných filiačních vztahů rukopisů, revize rukopisů (zásahů korektora) a popis způsobu vydávání textů. Zahrnuje také bibliografii publikovaných úryvků rukopisu Bible drážďanské. Druhý svazek obsahuje rovněž nepočtenou barevnou a černobílou (fotokopie Bible drážďanské) obrazovou přílohu a latinské resumé. Pro přehlednost textu bylo užito řazení do kapitol podle vydání latinské Vulgáty z roku 1592, stejně jako v předchozích dílech edice. Je však škoda, že některé již antikvované závěry Vladimíra Kyase (např. nové rozdělení počtu písařů Bible drážďanské od Markéty Pytlíkové) nebyly v edici revidovány.

Editorky s obdivuhodnou přesností zachovaly styl předchozích svazků a otevřely tak cestu k dalšímu zkoumání této jedinečné památky starší české literatury. Filologové, kteří by potřebovali text podrobit detailnímu srovnání jazykových jevů dochovaných rukopisů, však budou muset sáhnout i nadále po rukopisech (mimo Bibli drážďanskou), neboť transliterované podoby všech rukopisů s původní interpunkcí a diakritikou nejsou vydány. Ostatně, podoba moderní edice, aby vyhovovala co nejširšímu spektru badatelů, je stále otázkou diskuze, kterou by nebylo marné otevřít a využít při tom zahraničních zkušeností.

LENKA MATĚJOVÁ

*Dvě staročeská utrakvistická díla
Jakoubka ze Stríbra*, edd. Helena
KRMÍČKOVÁ – Mirek ČEJKA,
Masarykova univerzita, Brno 2009
(= Spisy Masarykovy univerzity
v Brně, Filozofická fakulta 379)

140 s., ISBN 978-80-210-4843-0

Obnovený zájem české medievistiky o život a dílo husitského teologa a „zakladatele“ utrakvismu mistra Jakoubka ze Stríbra doprovází také průběžné vydávání drobných partií jeho rozsáhlé literární pozůstalosti. Stojí za nimi často nejmladší badatelská generace, která se k tématu později už nevrací. Vydávané texty zpřístupňují převážně latinské jakubkovské texty různého zaměření, které díky svému